

Följegyzések

2000.X.3.

Valami várakozás teli nyugtalanság volt a levegőben.

Délelőtt ráérősen elnézelődtem a kertben, ahol szemembe tűnt a sárgán világító gránátalmabokor, amely virágzó aranyesőre emlékeztetett, itt az ősz derekán, pedig csak a levelei sárgultak meg. Így, mélzás közben, rám szólt a szomszédasszony:

– Na, akkor este megyünk a tiltakozó sétára?

– Hát persze, hogy ott leszünk – feleltem, és elindultam a kiskapu felé, hogy néhány szót váltjunk a legújabb politikai eseményekről. Szóval, komoly a baj, ha még mi asszonyok is politikával kezdünk foglalkozni.

Mindenki érezte, hogy most valaminek történnie kell. Talán véget ér Milošević uralma, ami testben, lélekben megnyomorított bennünket. (Háború, szegénység és megfélemlítettség.) Torunkból még nem tört fel a kiáltás, hogy „elég”, de ott belül már megfogalmazódott.

Nem sokat beszélve róla, de férjemmel készülődtünk az esti „sétára”. Ő fölment a padlásra, és én hallottam, hogy fönt kotorász, keresgél. Kis idő múlva, amikor lelépett a létráról, egy pár félcipőt nyomott az orrom elé, és boldogan mondta:

– Nézd mit találtam! Tiszta bőr, semmi baja –, ezzel viszi a „kincset”, hogy megszabadítsa a ráakódott porrétegtől.

Utána mentem, és gyanakodva kérdeztem:

– Mondd, miért vitted föl régebben ezt a cipőt a padlásra, ha teljesen jó?

Kicsit vonakodva, de beismerte:

– Na, jó, a talpa már vékonyra kopott, de a felsőrész még kitűnő állapotban van.

Keserű szájjal gondoltam arra az időre, amikor még hordható cipőket dobtunk föl a padlásra.

Eljött az este. Nagy meleg esőfelhők ereszkedtek városunkra. Itt-ott esernyőket nyitottak a

szemerklő esőben, csak úgy esne is, meg nem is módon vacakolt az idő. Ahogy lépegettem férjem mellett és ismerőseim között a vaksötét utcákon – áramszünet volt –, valami büszke, föl-emelő érzés kerített hatalmába. Bátornak hittem magam, pedig az eszemmel tudtam, hogy nem én, hanem azok a fiatalok a bátrak, akik ott menetelnek az élen Kanizsa utcáin. Most is ők a kovász, mint mindig a történelem folyamán, ha változtatni kellett.

Az emberfolyamot csak egy-egy kicsi dédelgetett gyertyaláng világította meg. Nem láttam sem az elejét, sem a végét a menetnek. Ki tudná megmondani, hányan voltunk? Csak azt láttam, sokan vagyunk, de lehetnének többen is, ha a félelem már nem ette volna bele magát az emberek lelkébe.

Láttam, itt is, ott is kinyíltak az utcai ablakok, és a kiskapukban, emberi körvonalak rajzolódtak ki. A kióvakodott emberek meresztették szemüket a vonuló embertömegre, és csodálkozva hallgatták: a sípok, dudák és kanállal vert lábasok fülsiketítő zaját.

Ezek a megfélemlített, óvatos emberek, talán már holnap közénk állnak – gondoltam én. Egy részük már nem fog félni, mert megérintette lelküket az összetartozás, és bátorság föllemelő szép érzése.

2000. X. 4.

A tömeg egyre nőtt, estéről, estére, és hömpölygött az utcákon. Menetelés közben egyre csak Petőfi sorai jártak a fejemben: „Habár fölül a gálya, / S alul a víznek árja, / Azért a víz az úr!”

Jó hozzánk az Isten – gondoltam. Szép meleg estéket adott nekünk, meg holdvilágot. Ismerősök és rokonok arcát fedeztem föl a derengő fényben, és ilyenkor boldog cinkossággal, néhány barátságos szót oda kiáltottunk egymásnak. Az a több kilométeres gyaloglás jól jött nekem,

de nem így férjemnek; ő panaszkodott, hogy a cipő töri a lábát, mert ott a padláson, azért mégis csak megkérgesedett az a „finom sevrő”.

2000.X.6.

Csütörtökön este /október 5./ séta után, szenzációs hírek vártak bennünket a városháza előtt: „Belgrádban ég a parlament, és az ellenzék választási győzelmét elismerték.” Megszabadultunk a zsarnoktól! – ordították. Az emberek egymás nyakába borulva sírtak és nevettek.

2000. X. 15-én.

Igen, győztünk, de most hogyan tovább? Tönk szélén az ország. Eleinte türelmesen fogadtuk az áramszüneteket. Az esti kikapcsoláskor vaksötétben tapogattunk a gyufa után, és a fiókok mélyéről előkotort gyertyacsonkok fénye mellett vacsoráztunk. Végre együtt a család. Békésen beszélgettünk, és kamillatea illata töltötte be a konyhát.

Csütörtöki énekpróbáinkra érkezve, a táskából előkerültek a gyertyák. Lobogott a sárga fény, mi meg ebben a középkort idéző romantikus környezetben, szívből énekeltük az „Este van már, csillag van az égen...” c. népdalt. Senki nem sietett haza; többen is kérték: „Ne hagyjuk még abba az éneklést! Különben is, mit csináljunk otthon a sötétben?” A kórus férfi tagjai erre tudtak megoldást...

Mindennapi életünk a villany ki- és bekapcsolása körül forgott. (négy óránként elvették az áramot). Már kicsit sem találtam romantikusnak az áramszüneteket, mert ilyenkor nincs televízió nézés, kalácsütés, hajmosás, porszívózás gépi mosás és fiam gyertya mellett javította a diákok dolgozatát.

A sötétbe borult esteiken férjem egyetlen tranzistoros rádióját a fülére szorítva, félrevonult híreket hallgatni, én meg Füst Milán novellás kötetével és egy szál gyertyával a kezemben, megindultam a hálósoba felé. Olvasás közben többször is megdörzsöltem szemem; inkább sejtettem, mint láttam a betűket. Gyötörtem magam az olvasással, mivel félttem a hosszú éjszakától.

2000. XI. 2.

Segítőkész szomszédom megszánt, amikor elpanaszoltam neki, hogy elfogyott a gyertyám

és nem tudok sehol hozzájutni. Egyik nap, szép vastag, sárga gyertyával állított be hozzánk. Többek között azt is elmondta: „Ez szentelt gyertya, mert a pópától vettem”. Örömöm határtalan, sosem hittem volna, hogy ilyen kevés kell a boldogsághoz: egy szál gyertya. Külön filozófiai elméletet gyártottam magamnak: Ha soha nem lenne áramszünet, akkor nem lennék boldog, amikor visszakapcsolják.

Tegnap este megint sötétben maradtunk. Sebaj! – mondtam én –. Itt ez a szép vastag szenteltgyertya, majd olvasok mellette.

A fölengedett redőnyű ablakon beszűrődött a holdvilág; a derengő fény mellett püföltem a párnákat, majd gyufa után tapogatva meggyújtottam a gyertyát. Furcsa, füstösen lobogó fénnel égett. A kispárnát fejem alá gyűrve olvasni kezdtem. Belemélyedtem a könyv olvasásába, és úgy fél óra múlva, azt észleltem, hogy túl nagy a fény fejem mögött. Oda pillantva, rémülten láttam, hogy a csoda gyertya összeroskadt, és a kanóca ott úszik a kistányéron mécsesként, és a láng már belekapott a tányér alá tett újságpapírba. Olvás után furcsa, gyertyafüstös szaggal lett tele a szoba. Ravatalozók illatával az orromban feküdtem az ágyon, és szidtam a vak sorsot, amely ide tett le, e nyomorúságos helyre, de ezután jött a kérdés, majd rá a válasz: Jó lenne Amerikában élni? A fényben, a jólétben, de ahol nem értenék nyelvemet, ahol fiam talán szégyellne hozzám magyarul szólni, ahol nem lenne gyökere sem családomnak, sem fajtámnak. Mélyről és őszintén jött a válasz: Nem! Nem! Nem! Az igaz, hogy jó lenne végre emberhez méltóan élni, de nem másutt, csak itt, itt ahová a vakszerencse letett.

2000. XI. 15.

Mindenki lehiggadt. Nincs eufória, csak végtelen türelemmel viselt szegénység. Megpróbálunk mindennek örülni, aminek csak lehet: többek között a nyáriasan meleg késő őszenek is. Mégis csak jó az Isten hozzánk – mondogatjuk egymásnak –, nem kell fűteni, de nem is lenne mivel. Lassan már senkit nem érdekel a holnap, csak a ma.

Délutánonként gyakran sétáltam a még mindig simogató napsütésben, ott fönny a Tisza-töltesen. Ismerősökkel találkozáskor, beszélgetés közben észre sem vettük a több kiló métert, amit

megettünk. De jó egyedül lenni is, és bámulni a rezzenéstelen vizet.

Ma is, ahogy ott álltam a parton, szemem végigpásztázta a bánáti part napfényben fürdő meleg színeit. A félig már kopasz fák, bokrok: barnán, sárgán, tótágast állva remegtek a Tisza víztükérén.

A magányos szemlélődés arra is jó, hogy el-

gondolkodjak. Rádöbbsent saját kicsinységemre és mulandóságomra. Ilyenkor megszabadulok mindennapjaim koloncáitól, de ezek a pillanatok gyorsan elillannak.

Főlocsúdva merengésemből, gyors léptekkel megindultam a sarki bolt felé, ahol úgy hallottam, gyertya is kapható.

2000. XI. 21.

1956 I.

1956 II.

1956 III.